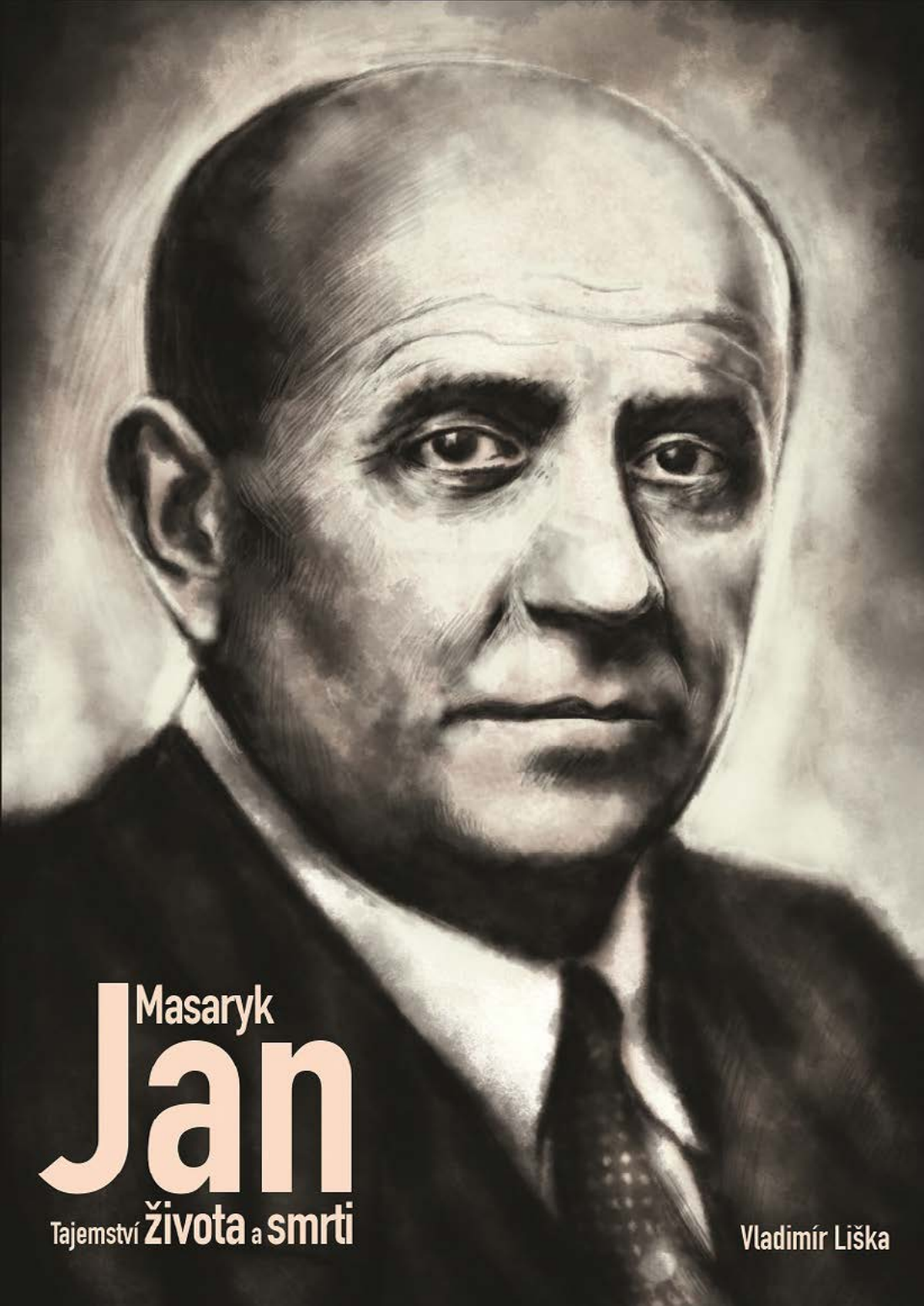




Masaryk
Jan

Tajemství **Života** a smrti

Vladimír Liška

Jan Masaryk

Tajemství života a smrti

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz



x·y·z

NAKLADATELSTVÍ

Vladimír Liška

Jan Masaryk: Tajemství života a smrti – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.



ALBATROS MEDIA a.s.



x.y.z

Masaryk
Jan
Tajemství života a smrti

Vladimír Liška

Copyright © Vladimír Liška, 2018
© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2018

ISBN tištěné verze 978-80-7505-954-3
ISBN e-knihy 978-80-7505-987-1 (1. zveřejnění, 2018)

MOTTO: „Komunisté chtějí beztřídní společnost. Prosím. Jenže první věc, kterou udělají, když se dostanou k moci – a pánbůh jim odpusť metody, kterými se k ní dostanou –, je, že vytvoří novou privilegovanou třídu. Novou aristokracii se všemi hnusnými znaky zbohatlíků. Já si nemůžu pomoci. Ale mně je opravdu špatně, když vidím chlapa, který byl poctivý dělník, a teď je z něho opice ve fraku a dělá všechny ty špatné věci, které právem ještě včera nenáviděl. Mně je jich hrozně líto.“

JAN MASARYK

TUTO KNIHU VĚNUJI
VNUKOVI RENDOVI ZA JEHO ZVÍDAVOST.

Obsah

Prolog	11
1. Mezi Východem a Západem	17
2. Jan Masaryk a nástup komunistické diktatury	35
3. Prozření, nebo kolaborace?	51
4. Poslední dny	61
5. Osudná noc	71
6. Fakta a protokoly	91
7. Šokující doznání	109
8. Cui bono?	127
9. Až na dno sil?	145
10. Vražda, nebo sebevražda?	157
11. Rekonstrukce	169
12. Kde je pravda?	191
Epilog	201
Doslov	205
Z myšlenek a úvah Jana Masaryka	209
Přehled použitých pramenů a literatury	214

Prolog

Tragická smrt Jana Masaryka (1886–1948), k níž došlo v noci z 9. na 10. března roku 1948, zůstává i dnes jednou z nejzáhadnějších kauz našich novodobých dějin. Syn našeho prvního prezidenta T. G. Masaryka (1850–1937) totiž zemřel za velice podivných okolností. Vše navíc od počátku jednoznačně nasvědčovalo tomu, že se jednalo o nepřirozenou smrt. Ta byla totiž způsobena pádem z okna koupelny jeho služebního bytu v pražském Černínském paláci, kde tehdy Jan Masaryk působil ve funkci československého ministra zahraničních věcí. Tak se to okamžitě jevilo těm, kdo jeho nehybně ležící tělo bez známek života k ránu 10. března 1948 našli na nádvoří pod otevřenými okny ložnice a koupelny.

Jeho nečekaný skon tehdy otřásl širokou veřejností, neboť Jan Masaryk byl nejen oblíbeným politikem, ale mnoha lidmi byl

stále vnímán i jako poslední vlivný reprezentant zanikající československé demokracie po komunistickém státním převratu, k němuž došlo o pouhých čtrnáct dní dříve (25. února 1948).

Už tenkrát se objevily první spekulace o tom, že jeho smrt nebyla náhodná a jako nepohodlný politik byl zavražděn. Komunistická státní moc však jeho smrt takřka okamžitě označila za sebevraždu, i když její vyšetřování bylo teprve zahájeno.

Od počátku tak proti sobě stály dvě verze, jejichž rozporuplnost je zarážející. A přestože naše historiografie dnes tvrdí, že spor o to, zda se jednalo o vraždu nebo sebevraždu, byl už s konečnou platností vyřešen a Jan Masaryk se stal obětí teroristického spiknutí, ukončeného zavražděním, pochybnosti o tomto závěru i po sedmdesáti letech, jež od jeho úmrtí uplynuly, stále z nejrůznějších důvodů přetrvávají.

Teorie spiknutí s cílem Masarykova násilného odstranění se kloní k závěru, který vyplynul především ze zkoumání pomocí nového kriminalistického oboru zvaného forenzní biomechanika. Tento obor se zabývá propočty mechanismu pohybu lidského těla a na tomto základě lze poté určit způsob a příčiny vzniku smrtelných poranění. Podle této metody je tedy možné prokázat – například při pádu těla z výšky, což byl Masarykův případ –, zda se jednalo o samovolný pád, nebo o pád zaviněný další osobou či osobami.

Výsledky uvedené metody aplikované na smrt Jana Masaryka měly jednoznačně prokázat, že byl z okna vyhozen, čímž se zároveň stanovilo, že byl zavražděn. To bylo zjištění, které je dnes považováno za nezpochybnitelné a jímž se konečně kauza smrti Jana Masaryka uzavřela navzdory tomu, že v ní nadále figurují rozporuplná fakta, shromažďovaná celá dlouhá desetiletí.

Jsem však přesvědčen o tom, že závěry šetření a rekonstrukce Masarykova úmrtí pomocí forenzní biomechaniky nelze považovat za nezvratný, natož konečný důkaz toho, že se skutečně stal obětí vraždy. K takovému závěru lze totiž dospět jen shromážděním dalších důkazů a indicií, jež pouze v konečném souhrnu a na základě srovnávací analýzy mohou podat pravdivý – nebo alespoň částečně pravdivý – obraz toho, co se v noci z 9. na 10. března roku 1948 v Černínském paláci odehrálo.

Z tohoto i jiných důvodů, jež budou v této knížce dále rozebrány, je ke zkoumání Masarykova případu metodami forenzní biomechaniky třeba přistupovat s opatrností a brát závěr, plynoucí z výsledků tohoto šetření, jen jako další pokus o konečné objasnění jeho smrti. I když tento závěr na první pohled působí jednoznačně a hovoří ve prospěch teorie o jeho zavraždění, ve skutečnosti lze i toto zjištění zpochybnit! Zní to sice troufale, ale v úvodu nechci zatím prozrazovat podrobnosti, k nimž se později ještě dostaneme.

To však neznamená, že by teorie o vraždě Jana Masaryka byla smyšlenkou, případně že by tato teorie byla nepravděpodobná, naopak. Existuje řada jiných a mnohem závažnějších faktů a indicií, jež této teorii dávají za pravdu, včetně svědectví některých osob, které ho buď dobře znaly, nebo byly v inkriminovanou dobu v blízkosti místa činu.

Ale na druhé straně musíme brát v potaz i svědectví, důkazy a indicie, jež závěru o jeho násilné smrti odporují a naznačují, že si Jan Masaryk skutečně sám sáhl na život. To tuto kauzu činí stále složitou a evokuje dvě neměnné základní otázky: Lze dospět k objektivnímu závěru, jak to s okolnostmi smrti Jana

Masaryka skutečně bylo? Co se oné tragické noci doopravdy v Černínském paláci stalo?

Pokusů na ně odpovědět byla v minulosti celá řada, ale smrt Jana Masaryka zůstává i po sedmdesáti letech fenoménem, s nímž se naše historiografie i přes četné snahy najít na uvedené dvě základní otázky odpovědi, nevyrovnala. Ale nelze se tomu divit, neboť mnohé se skrylo za množstvím protichůdných faktů, svědectví, ale i kamufláží, které zjištění pravdy znesnadňovaly.

S vědomím této skutečnosti předkládám alespoň to hlavní, co o tragédii víme. Snad se dá na základě srovnávací analýzy k dějinné pravdě alespoň přiblížit a pokusit se zrekonstruovat obraz toho, co se tenkrát dělo a proč Jan Masaryk zemřel tak podivným a velice zarážejícím způsobem. Byl to skutečně zločin? A pokud ano, kdo ho měl na svědomí? Ale jestliže to zločin nebyl, jaké pohnutky Jana Masaryka přiměly k tomu, aby se svým životem skoncoval sám, a navíc právě oné noci?

Vycházel jsem z předpokladu, že obě tyto varianty jsou pořád otevřené, koneckonců tomu tak bylo po celý dlouhý čas, který od Masarykovy smrti uplynul. A jak už jsem uvedl, výsledky nedávného zkoumání tohoto případu pomocí metod forenzní biomechaniky, potažmo samotný závěr, který z něj vyplynul, považuji z jistých důvodů, jež budou v této knize na patřičném místě uvedené, za nepřesvědčivé.

Přitom se stále nemůžeme zbavit dojmu, že zjištění pravdy je už na dosah, stačí ji jen správně uchopit, abychom získali nezvratnou jistotu o tom, zda šlo o vraždu nebo sebevraždu. Je to dilema, neustále vybízející ke konečnému vyřešení.

Ale je vůbec možné k němu po tolika letech dospět? Na to se tato knížka snaží také odpovědět a čtenář v ní určitě najde nejen

Prolog

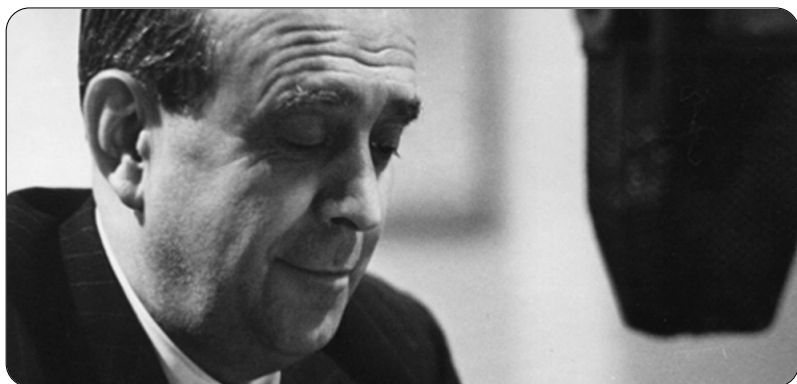
pozoruhodné informace, začleněné do srovnávacích schémat, ale i možnost podívat se na situaci, v níž k této politováníhodné události došlo, z různých úhlů pohledu. Vydát se po stopách této tragédie je totiž historickou detektivkou i dramatem zároveň. A to je na případu záhadné smrti Jana Masaryka fascinující dodnes.

1.

Mezi Východem a Západem

Jan Masaryk se po skončení druhé světové války v roce 1945 stal jedním z nejvýznamnějších československých politiků, který měl mezi občany osvobozené republiky od nacistického područí velmi vysoký kredit. Vracel se z exilu, v němž strávil téměř sedm let a po celou tu dobu dělal jediné – všechny své síly a diplomatický talent věnoval tomu, aby přispěl ke konečné porážce Hitlerova Německa.

Mnoho lidí v protektorátu mělo ještě v živé paměti rozhlasové vysílání BBC, kde Jan Masaryk mluvil z Londýna k obyvatelstvu vzdálené vlasti a dodával jim odvahu k boji s nacistickými okupanty s dikcí lidového řečníka, jenž se pasoval na českého tribuna lidu a zaséval do svých posluchačů vzdor vůči Němcům



Jan Masaryk v průběhu druhé světové války promlouval k českému národu ve svých rozhlasových relacích BBC a posiloval výrazným způsobem jeho odpor k boji proti nacistické okupaci.

i naději, že nacismus bude poražen a Československá republika se opět stane svobodnou zemí.

Jenže poslouchat za války v nacistickém protektorátu Čechy a Morava zahraniční rozhlas na krátkých vlnách bylo nebezpečné. Spínač na poslech krátkých vln byl zapečetěn a nacisté nepovolený poslech na krátkých vlnách trestali i smrtí. To však české vlastence a patrioty neodradilo a dělali to potají i přesto, že věděli, jak tím riskují. Důležité bylo nezapomenout rozhlasový přijímač opět přeladit na povolenou stanici a spínač k naladění krátkých vln opět zapečetit.

Masarykovy rozhlasové projevy měly doma své tajné posluchače a byly samozřejmě odposlouchávány i Němci, pro které byl jejich protagonista jedním z nejnebezpečnějších nepřátel nacistické třetí říše, neboť propagandě – byť pro ně v tomto případě nepřátelské – vždy přikládali velký význam. Pro ně Jan Masaryk představoval vážného ideologického protivníka, a není

proto divu, že v roce 1945 byl tento muž doma vítán lidmi jako hrdina.

Ale do jejich povědomí se citelně vryl už před válkou, vždyť to byl syn prezidenta T. G. Masaryka, a navíc významný československý diplomat, který působil nejprve jako charge d'affaires na československém vyslanectví v USA. V roce 1925 se stal velvyslancem ve Velké Británii, kde zůstal až do roku 1938. Poté se této funkce sám vzdal, neboť nechtěl sloužit pomnichovskému režimu tzv. druhé republiky, jehož politikou vstřícnosti a patolízalství vůči nacistickému Německu pohrdal.

Tehdy odcestoval zpět do USA, ale po okupaci Čech a Moravy (15. 3. 1939) se vrátil do Londýna, aby tam exilovému prezidentovi Edvardu Benešovi pomáhal v organizování českého zahraničního protinacistického odboje. Traduje se, že když byl T. G. Masaryk v roce 1937 na smrtelném loži, vynutil si na synovi slib, že Edvarda Beneše, který už v té době byl prezidentem republiky, nikdy neopustí a bude mu stát věrně po boku. Pokud to byla skutečně pravda, pak lze říci, že tento slib se Jan Masaryk snažil plnit až do svého tragického konce.

Ale v roce 1945 se vracel do jiné republiky, než byla ta, kterou znal před válkou. Ta se dostala do sféry mocenského vlivu Sovětského svazu, jehož armáda z větší části Československo osvobodila. Navíc už v roce 1943 byla Edvardem Benešem podepsána v Moskvě smlouva o přátelství a poválečné spolupráci, která se pak stala jedním z nosných pilířů nové československé zahraničně-politické orientace.

Další změna spočívala v tom, že v poválečné československé vládě byli nyní zastoupeni i komunisté, což se před válkou nikdy nestalo. Předáci KSČ, v čele s Klementem Gottwaldem, totiž

během války v Moskvě vytvořili vlastní centrum protinacistického odboje, jež se během času stalo jakousi protiváhou exilové československé vlády v Londýně. Byla to součást imperiální politické strategie sovětského diktátora J. V. Stalina, který si byl dobře vědom toho, jak po vítězství Rudé armády nad nacistickým Německem vzroste mezinárodní prestiž SSSR a jeho země se stane jednou ze světových velmocí. Sovětský svaz totiž nesl na svých bedrech nesmírnou válečnou zátěž a jeho vojska se důležitou měrou přičinila o porážku Hitlerovy třetí říše, neboť na východní frontě po dlouhý čas a za nesmírných ztrát na lidských životech vázala většinu nacistických armád.

Vytvoření centrály československých komunistů v Sovětském svazu mělo po válce napomoci tomu, aby se KSČ stala nejen silnou politickou stranou, ovlivňující poválečný vývoj v Československu, ale zároveň hájila sovětské strategické zájmy. V průběhu války Gottwaldův protinacistický odboj za Stalinovy podpory začal nabývat na stále větším významu a Benešova londýnská exilová vláda musela vzít na vědomí, že tam vyrostla jejich politická konkurence, kterou nebylo možné ignorovat. Sílí partyzánské hnutí v protektorátu, ale i Slovenské národní povstání v roce 1944 se dostaly pod silný vliv komunistů a v samotném Sovětském svazu se pod velením pplk. Ludvíka Svobody vytvořilo zahraniční československé vojenské uskupení, jež bylo po boku Rudé armády nasazeno do bojů s Němci a zapojilo se do osvobozování klerofašistického Slovenska i okupovaných českých zemí.

Ale jaké vztahy za války panovaly mezi exilovým prezidentem Edvardem Benešem a Janem Masarykem? Jisté je, že každý z nich byl z jiného těsta. Benešův kancléř Jaromír Smutný o svém